

Per e-mail verstuurd

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. de heer Koolmees
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 1 van 10
Betreft Toezichttoets Wet toekomst pensioenen

Geachte heer Koolmees,

Op 16 juli 2021 heeft u de Autoriteit Financiële Markten (AFM) verzocht een toezichttoets uit te voeren op het conceptvoorstel van Wet toekomst pensioenen (het wetsvoorstel). De AFM gaat graag in op dit verzoek en stuurt u hierbij haar bevindingen. De AFM gaat na een inleiding eerst in op de algemene uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel en gaat vervolgens in op enkele meer specifieke inhoudelijke opmerkingen bij het wetsvoorstel. De AFM heeft zich daarbij geconcentreerd op de artikelen I, IV, VII, X en XI van het wetsvoorstel.

Inleiding

De AFM is verheugd dat na een periode van intensief overleg en afweging de noodzakelijke modernisering van het pensioenstelsel vorm krijgt in de Wet toekomst pensioenen. Er zijn echter ook zorgen over de complexiteit van het nieuwe stelsel en de uitlegbaarheid daarvan richting de deelnemer. De wettelijke herziening van het pensioenstelsel is een complexe operatie, waarvan het succes mede afhankelijk is van vele details die nu nog worden vormgegeven in de lagere regelgeving. De AFM acht het in dit kader van belang op te merken dat meerdere, vanuit de optiek van deelnemersbescherming, relevante wettelijke normen nog niet zijn uitgewerkt in het wetsvoorstel. De AFM noemt hier bij wijze van voorbeeld de weergave van de hoogte van het pensioen op pensioendatum voor deelnemers aan de solidaire premieregeling, de nadere uitwerking die nog volgt voor de specifieke invulling van informatieverstrekking- en transparantievereisten tijdens de transitie en de rol van de pensioenuitvoerders bij de opdrachtaanvaarding. De AFM constateert dat zij in staat is haar toezicht uit te voeren op basis van het voorliggende wetsvoorstel, met de kanttekeningen en observaties zoals zijn vermeld in deze brief. Deze toets op de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel is echter onder voorbehoud van de wijzigingen in het Besluit uitvoering Pensioenwet (Bupw).

Daarnaast heeft de wijziging van het pensioenstelsel impact op de uitvoering van het toezicht van de AFM. De AFM houdt risicogestuurd en datagedreven toezicht. Desondanks brengt het uitvoeren van de nieuwe taken alsmede het toezicht op de transitie extra capaciteit en kosten met zich mee. Wij zijn hierover met uw ministerie in gesprek.

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 2 van 10

I. Aandachtspunten bij de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel

Algemene aandachtspunten

Bescherming deelnemers

In lijn met onze eerdere wetgevingsbrieven onderstreept de AFM het belang van deelnemersbescherming in het nieuwe pensioenstelsel waar alle regelingen premiereregelingen zijn. De pensioenregelingen in het wetsvoorstel zijn complex en deelnemers zijn wettelijk verplicht tot deelname. Duidelijke en correcte informatieverstrekking alleen kan niet voorkomen dat bepaalde effecten bij deelnemers zullen resulteren in teleurstellingen en een daling van vertrouwen. Bovendien leidt een technisch optimaal resultaat er niet automatisch toe dat de regeling ook aansluit bij de verwachtingen van de deelnemers. In het voorliggende wetsvoorstel herkent de AFM elementen ter bescherming van de deelnemer,¹ waaronder de open norm rond keuzebegeleiding en vereisten ten aanzien van informatieverstrekking aan deelnemers en het meenemen van deelnemersinzichten in de opdrachtbevestiging. De AFM merkt hierbij wel op dat een overkoepelende norm ter bescherming van deelnemers bij premiereregelingen ontbreekt. Hierdoor is het voor de AFM niet mogelijk om op te treden in het geval dat een pensioenregeling niet aansluit bij de kenmerken, wensen en doelstelling van deelnemers.

Rechtspositie en klachtenafhandeling deelnemer

De Ombudsman Pensioenen heeft in haar consultatiereactie van 11 februari 2021 gewezen op het belang van het feit dat deelnemers een goede klachtenprocedure kunnen doorlopen waarin bijvoorbeeld een niet passende keuze, die het gevolg is van ontoereikende begeleiding, ongedaan gemaakt kan worden. De AFM onderschrijft dit belang, zeker omdat de deelnemer geen individueel bezwaarrecht heeft in de transitie naar het nieuwe stelsel en de deelnemer verplicht is tot deelname. De Wet op het financieel toezicht kent reeds vereisten ten aanzien van de klachtenprocedure bij pensioenuitvoerders zoals verzekeraars en PPI's. De Pensioenwet en voorliggend wetsvoorstel kent vergelijkbare vereisten niet. Een extern klachteninstituut zoals het KIFID ontbreekt eveneens. De AFM is verheugd dat u het belang van de rechtspositie onderschrijft en aangeeft met voorstellen te komen. De AFM gaat ook hierover graag nader het gesprek aan met uw Ministerie.

Artikel 151 Pw

Het wetsvoorstel bevat relevante uitbreidingen van het toezichtmandaat van de AFM binnen de Pensioenwet. Dit betreft nieuwe onderdelen zoals keuzebegeleiding, het risicopreferentieonderzoek, de communicatieplannen tijdens de transitie en aanscherping van bestaande regelgeving zoals de algemene eisen aan informatieverstrekking en verduidelijking van het toezicht op de Stichting Pensioenregister. Ten aanzien van de uitvoerbaarheid van de wet, merkt de AFM op dat de nieuwe artikelen in de Pensioenwet ertoe leiden dat ook een aanpassing van artikel 151 Pensioenwet nodig is. Het is van belang dat het mandaat van de AFM wordt uitgebreid en in lijn gebracht met de (nieuwe) toezichtstaken, zodat de AFM ook ten

¹ Waar in deze brief wordt gesproken over deelnemers bedoelen we deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden tenzij expliciet anders weergegeven.

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 3 van 10

aanzien van keuzebegeleiding en de overige hierboven genoemde onderwerpen, de mogelijkheid heeft informatie en data op te vragen. Wij gaan graag nader in gesprek over de benodigde aanpassingen in artikel 151 Pw.²

II. Aandachtspunten bij specifieke elementen van het wetsvoorstel

In dit onderdeel gaan wij achtereenvolgens in op onze aandachtspunten bij het wettelijk kader voor pensioenovereenkomsten, bij de waarborgen voor een evenwichtige transitie, bij de governance en bij de informatievoorschriften.

Aandachtspunten bij het wettelijk kader pensioenovereenkomsten in het nieuwe stelsel

Aanbieden keuze vast/variabel voor gepensioneerden bij invaren

De Memorie geeft aan dat, als pensioenuitvoerders ervoor kiezen om de bestaande pensioenrechten in te varen naar de flexibele premiereregeling, alle pensioengerechtigden tijdig de keuze moet worden voorgelegd tussen een vaste en een variabele uitkering. Hierbij is het van belang om bij het aanbieden van deze keuze extra aandacht te besteden aan de gevolgen ervan bij reeds (langdurig) ingegane pensioenen. Dit keuzemoment voor pensioengerechtigden lijkt geen weerslag te hebben in de Pensioenwet. Artikel 63b Pw, dat zich richt op het definitieve keuzemoment, beperkt zich tot de deelnemer en gewezen deelnemer en strekt daarmee niet tot pensioengerechtigden. De AFM onderstreept het belang dat gepensioneerden deze keuze voorgelegd krijgen, en daarbij beschermd worden door dezelfde waarborgen die gelden op het definitieve keuzemoment en dat hier op gelijke wijze toezicht op kan worden gehouden. Hiervoor is het van belang dat een wettelijke bepaling wordt opgenomen die dit mogelijk maakt.

Keuzebegeleiding en persoonlijk advies

Uit gedragswetenschappelijk onderzoek blijkt dat consumenten grote moeite hebben met het begrijpen van risico's en dus ook met het maken van keuzes waarbij zij een afweging moet maken tussen risico's en opbrengsten.³ De AFM heeft eerder uit haar toezichtpraktijk onderzoek gepubliceerd waaruit blijkt dat keuzes door deelnemers niet automatisch goed gaan.⁴ Tegen deze achtergrond steunt de AFM dat keuzebegeleiding als nieuwe eis aan pensioenuitvoerders is opgenomen in het wetsvoorstel.

In de Memorie wordt aangegeven dat de nieuwe norm keuzebegeleiding zich bevindt tussen informeren en advies. In de Memorie wordt daarnaast verduidelijkt dat persoonlijk advies binnen de pensioenregeling door pensioenuitvoerders mogelijk is. Zo wordt aangegeven dat een pensioenuitvoerder een deelnemer mag adviseren over bijvoorbeeld de keuze om een partnerpensioen uit te ruilen voor een hoger ouderdomspensioen. Dit persoonlijk advies gaat verder dan het begeleiden van deelnemers bij een keuze.

² Waar in deze brief wordt verwezen naar de Pensioenwet geldt hetzelfde voor de corresponderende bepaling in de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

³ [Leidraad AFM: Wet verbeterde premiereregeling | December | AFM](#)

⁴ [AFM-onderzoek: keuzevrijheid bij pensioen gaat niet vanzelf goed | April | AFM](#) en [Wet verbeterde premiereregeling | Pensioenuitvoerders | AFM Professionals](#).

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 4 van 10

Voor de deelnemer is het van belang dat hij kan vertrouwen op het advies dat hij ontvangt van de pensioenuitvoerder. Bij advisering in het geval van beleggingsvrijheid kent de Pensioenwet waarborgen voor het advies. Echter voor de hiervoor beschreven persoonlijke adviezen zijn geen soortgelijke waarborgen opgenomen. De AFM vindt het niet ten goede van de bescherming van de deelnemer komen dat er onderscheid gemaakt wordt in de waarborgen voor advies afhankelijk van het onderwerp. De AFM acht het dan ook van belang dat alle gevallen waarin de pensioenuitvoerder de deelnemer voorziet van persoonlijk advies over keuzes binnen de pensioenregeling, de waarborgen uit artikel 52 lid 6 Pw van toepassing zijn.

Risicopreferentie en risicohouding

Het bepalen van de risicopreferentie van deelnemers vormt een belangrijke basis voor de vaststelling van de risicohouding. In de Memorie wordt op diverse plekken verwezen naar het risico dat deelnemers willen en kunnen dragen in relatie tot de term risicohouding. Dit kan tot verwarring leiden. De risicohouding van een pensioenuitvoerder wordt immers op basis van meer factoren vastgesteld dan enkel het risicopreferentieonderzoek. Het geeft daarmee niet per definitie de risico's weer die deelnemers kunnen en willen dragen. Het is van belang voor de uitvoerbaarheid van het toezicht dat de termen risicohouding en risicopreferentie consistent worden gebruikt en ingevuld. Hiervoor kan in de lagere regelgeving meer duiding gegeven worden bij artikel 52b, tweede lid, Pensioenwet. Wij gaan hierover graag nader in gesprek.

In de wet is daarnaast vastgelegd dat het risicopreferentieonderzoek ten minste eens per 5 jaar moet worden uitgevoerd. De risicopreferentie van de deelnemerspopulatie kan bijvoorbeeld wijzigen bij een grote verandering in de samenstelling van het deelnemersbestand. De AFM verzoekt de wetgever daarom expliciet op te nemen dat het risicopreferentieonderzoek opnieuw dient te worden uitgevoerd indien een belangrijke gebeurtenis daartoe aanleiding geeft.

De AFM merkt op dat het wetsvoorstel regelt dat het beleggingsbeleid van de nettopensioenregeling moet aansluiten bij het beleggingsbeleid in de brutopensioenregeling. Dit kan ertoe leiden dat voor een groep deelnemers de beleggingsmix niet aansluit bij hun risicopreferentie. Het is immers niet per definitie zo dat deelnemers binnen hun nettopensioen dezelfde keuzes maken als zij in hun basisregeling zouden doen. Zo is het bijvoorbeeld goed mogelijk dat deelnemers voor het pensioen dat zij opbouwen in de nettoregeling offensiever of defensiever willen beleggen. De AFM acht het van belang dat in de Memorie verduidelijkt wordt dat bij het formuleren van deelnemerscohorten hiermee rekening gehouden kan worden.

Standaardoptie vaste of variabele uitkering

In het wetsvoorstel is opgenomen dat sociale partners in de flexibele premiereregeling een standaardoptie mogen kiezen voor de uitkering: een vaste of een variabele uitkering. In de Memorie wordt hierover aangegeven dat het pensioenfonds bij de opdrachtaanvaarding zal moeten toetsen of de gekozen standaardoptie aansluit bij de risicohouding van de doelgroep. De AFM merkt op dat verzekeraars en PPI's op basis van de geldende Productontwikkeling en Review normen (PARP) een eigen verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van de gekozen default door sociale partners. De AFM verzoekt in de Memorie expliciet te benoemen dat ook verzekeraars en PPI's ervoor moeten waken dat de deelnemers voor wie de standaardoptie geldt, aansluiten bij de vooraf vastgestelde doelgroep.

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 5 van 10

Zorgplicht bij beleggingsvrijheid in de premie-uitkeringsovereenkomst

Artikel 52 Pw regelt de zorgplicht van een pensioenuitvoerder richting een (gewezen) deelnemer in geval een premieovereenkomst beleggingsvrijheid kent in de opbouwfase. Dit artikel ziet op grond van het wetsvoorstel enkel op de “flexibele premieovereenkomst”. Dit heeft tot gevolg dat de zorgplicht niet van toepassing is op een premie-uitkeringsovereenkomst. In het wetsvoorstel is echter niet uitgesloten dat bij een premie-uitkeringsovereenkomst beleggingsvrijheid mag worden aangeboden in het geval dat de premie wordt belegd. De AFM verzoekt de wetgever om te verduidelijken dat er geen beleggingsvrijheid mag worden aangeboden bij een premie-uitkeringsovereenkomst of om te verduidelijken dat artikel 52 Pw ook van toepassing is op de premie-uitkeringsovereenkomst. De in dit artikel opgenomen zorgplicht is van groot belang voor de bescherming van de (gewezen) deelnemer.

Aandachtspunten bij waarborgen voor een evenwichtige transitie

In de komende transitieperiode zullen deelnemers in allerlei fases verschillende, complexe, informatie ontvangen. Het is van belang dat deelnemers op de verschillende momenten over voor hen relevante onderwerpen worden geïnformeerd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de keuze voor de vrijstellingsregeling, het transitie-FTK en de keuze voor de invulling van de regeling. Ook in aanloop naar het opstellen van het communicatieplan is het daarom van belang dat de deelnemer wordt geïnformeerd over de keuzes die in aanloop naar de transitie worden gemaakt. Gezien de impact van de transitie en de keuzes die daarin worden gemaakt is het van belang dat de informatie die de deelnemer ontvangt zo persoonlijk en concreet mogelijk is. Een essentiële voorwaarde voor een uitlegbare stelselwijziging is immers dat deelnemers wordt uitgelegd wat de gevolgen zijn van keuzes die worden gemaakt voor hun opgebouwde aanspraken.

Hierbij is het van belang dat alle deelnemers die deelnemen aan een pensioenregeling tijdig informatie ontvangen over de gevolgen van de stelselwijziging voor hun pensioen, ook als er niets wijzigt voor hun pensioen. Voor deelnemers die al pensioen opbouwen in een premiereregeling lijkt dit nog niet wettelijk gewaarborgd. Vanaf 2027 ontvangen zij informatie over de gevolgen van de eerbiedigende werking voor een eventuele baanwisseling. Tot die tijd zijn geen nieuwe informatieverplichtingen opgenomen. Het is van belang dat ook zij tijdig informatie ontvangen over wat de stelselwijziging betekent voor hun pensioen, bijvoorbeeld op het moment dat de regeling voor nieuwe werknemers is overeengekomen, zodat zij de eventuele communicatiecampagnes vanuit de Rijksoverheid in perspectief kunnen plaatsen.

Transparantie herverdelingseffecten

Gegeven de grote impact van de transitie op het pensioen van deelnemers is het van belang dat deelnemers transparant worden geïnformeerd over de besluiten die zijn genomen en de gevolgen hiervan voor hun oudedagsvoorziening. Het perspectief van de AFM als toezichthouder is daarbij tweeledig. Aan de ene kant is de informatie belangrijk om de deelnemer mee te nemen in de stappen die gezet gaan worden. Aan de andere kant werkt transparantie disciplinerend richting pensioenuitvoerders. Door de informatie die zij delen zijn zij zich ervan bewust dat alle besluiten die zij nemen uitgelegd moeten kunnen worden aan hun deelnemers. Het is daarmee van belang dat deelnemers tijdens de transitie tijdig persoonlijk inzicht krijgen in de mate van herverdeling die heeft plaatsgevonden. Het transitieplan geeft per cohort nettoprofijteffecten

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 6 van 10

weer. Dit is een belangrijke, maar ook technische maatstaf op een algemene informatiedrager. Het is van belang dat de deelnemer daarnaast ook in de persoonlijke informatie die hij ontvangt van zijn pensioenuitvoerder meer inzicht krijgt in de herverdeling die heeft plaatsgevonden. Hierbij kan gedacht worden aan ten minste een kwalitatieve toelichting op het herverdelingseffect van het cohort waar de deelnemer toe behoort, zodat zij in een oogopslag kunnen zien of zij er door de gehele transitie naar verwachting op voor- of achteruitgaan. Op het transitiemoment zelf is het volgens de AFM belangrijk dat deelnemers inzicht krijgen in het vermogen dat zou resulteren bij het toepassen van de gekozen invaarmethode zonder verschuivingen of compensatie, en het vermogen dat de deelnemer uiteindelijk toebedeeld heeft gekregen.

Transitie-FTK

De eisen die in het wetsvoorstel gesteld worden met betrekking tot het transitie-FTK zijn een goed startpunt voor de informatie die de deelnemer gaat ontvangen. Inzicht over het overbruggingsplan en de onderbouwing voor de keuze voor het transitie-FTK zijn belangrijke minimale voorwaarden. De AFM acht een nadere specificatie van de informatie van belang. Zo is van belang dat in de lagere regelgeving wordt opgenomen wat de gevolgen van het gebruik van het transitie-FTK voor de deelnemer persoonlijk zijn, en wat de gevolgen voor de deelnemers zijn als het transitie-FTK niet langer van toepassing blijkt. Dit is in lijn met de tekst uit de Memorie. Daarnaast is het van belang dat wordt verduidelijkt in de lagere regelgeving hoe de gevolgen inzichtelijk dienen te worden gemaakt. De AFM is van mening dat in de communicatie aan deelnemers zowel positieve effecten (bijvoorbeeld het uitblijven van een korting) als mogelijk negatieve effecten (bijvoorbeeld een lager verwachte pensioenuitkering) worden belicht. Voorts vindt de AFM het wenselijk dat de cohortgrootte van deelnemers wordt begrensd in de lagere regelgeving en dat wordt uitgewerkt welke informatie verstrekt dient te worden, en welke informatie ook alleen ter beschikking zou kunnen worden gesteld. Tot slot merkt de AFM op dat in de Memorie gesproken wordt over het transitie-FTK, terwijl in de Wet enkel gesproken wordt over het financieel overbruggingsplan. Het lijkt de AFM goed dit op elkaar aan te sluiten.

Communicatieplan

In artikel 150j Pw worden de vereisten aan het communicatieplan beschreven. De AFM onderschrijft het belang dat deelnemers persoonlijk inzicht krijgen in de gevolgen van de transitie. Het verschaffen van informatie is van uitermate groot belang tijdens de gehele transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. In de Memorie worden diverse elementen benoemd die opgenomen dienen te worden in het communicatieplan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hoe een pensioenfonds in de informatieverstrekking richting deelnemers zal omgaan met de situatie waarin het weer moet voldoen aan de VEV- en MVEV-vereisten en, dat het communicatieplan doelgroepen, doelstellingen, kanalen, momenten en inhoud moet kennen. Uit het plan vloeit voort dat deelnemers in ieder geval persoonlijk inzicht krijgen in de hoogte van het pensioen dat zij voor de overstap mochten verwachten en het verwachte pensioen na de transitie. Het voorgestelde artikel 150j Pw bevat echter geen delegatiegrondslag. Voor het goed uitvoeren van het toezicht op het communicatieplan en de uitgangspunten zoals omschreven in de Memorie is een delegatiegrondslag van belang, zodat de relevante uitgangspunten nader uitgewerkt kunnen worden in de lagere regelgeving.

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 7 van 10

Aanvullend heeft de AFM drie aandachtspunten met betrekking tot artikel 150j Pw. Deze aandachtspunten zien op de momenten waarop, de wijze waarop en de onderwerpen waarover deelnemers geïnformeerd moeten worden bij de transitie:

- De AFM ziet, naast het moment waarop pensioenfondsen kunnen kiezen om gebruik te maken van het transitie-FTK, in de transitie twee belangrijke communicatiemomenten: het moment van besluitvorming over de nieuwe regeling en het moment van wijziging van de regeling met gelijktijdige omzetting van bestaande aanspraken en rechten. In voorliggend wetsvoorstel mist de AFM dit onderscheid. Een pensioenuitvoerder kan op grond van het wetsvoorstel volstaan met het informeren op één moment in de tijd, namelijk op het moment dat de wijziging van de regeling heeft plaatsgevonden. Dit is niet in het belang van deelnemers, die tijdig geïnformeerd dienen te worden. Dit is wel van belang omdat bijvoorbeeld wijzigingen in risicodekkingen kunnen plaatsvinden. De AFM hecht eraan dat wordt verduidelijkt dat deelnemers ten minste worden geïnformeerd op het moment dat het implementatieplan is goedgekeurd én op het moment dat de wijziging wordt doorgevoerd.
- In het voorliggend wetsvoorstel is opgenomen dat deelnemers in ieder geval worden geïnformeerd over de hoogte van het reglementair te bereiken pensioen op basis van drie scenario's met en zonder wijziging van de pensioenovereenkomst en (indien van toepassing) over de compensatie. In aanvulling hierop vindt de AFM het van belang om wettelijk te verankeren dat de deelnemer persoonlijk inzicht krijgt in het verloop van de pensioenuitkering na pensioendatum in scenario's voor de situatie voor en na transitie. Een van de grote wijzigingen in het pensioenstelsel betreft immers de fluctuatie van de uitkering. Het is van belang dat de transitie evenwichtig aan de deelnemer wordt weergegeven en dat hierbij realistische verwachting over de nieuwe pensioenregeling worden gewekt. Het weglaten van het verloop van de uitkering na pensioendatum past hier niet bij. De deelnemer kan immers de indruk krijgen er, door de weergave van een hogere uitkering op pensioendatum, aanzienlijk op vooruit te gaan terwijl de verwachte pensioenuitkering met grote onzekerheid is omgeven door de mate van beleggingsrisico die wordt genomen en/of wijzigingen in de uitkeringsnelheid zoals een hoog projectierendement.
- Tot slot merkt de AFM op dat het, voor pensioenuitvoerders en voor (extern) toezicht, van belang is dat in de lagere regelgeving wordt verduidelijkt welke informatie tijdens de transitie verstrekt moet worden en welke informatie aan deelnemers beschikbaar gesteld kan worden. De transitie naar het nieuwe tweede pijler pensioenstelsel betreft een majeure wijziging voor de oudedagsvoorziening van vele Nederlanders. Tegen deze wijzigingen kan geen individueel bezwaar worden gemaakt. Het is daarmee uitermate belangrijk dat correcte, duidelijke en evenwichtige informatie over de transitie tijdig aan deelnemers wordt verstrekt en niet slechts ter beschikking wordt gesteld. Hierbij merkt de AFM eveneens op dat het voor een effectieve toezichtuitoefening van belang is dat wettelijk wordt vastgelegd dat het communicatieplan uiterlijk 1 juli 2025 afgerond dient te zijn. De voorliggende concept Memorie geeft onvoldoende wettelijke basis voor toezicht op deze tijdigheidsnorm.

Aandachtspunten bij governance in het nieuwe pensioenstelsel

Meenemen deelnemersinzichten bij vormgeving regeling

In de Memorie is opgenomen dat pensioenfondsen informatie over de gevolgen van keuzes voor het pensioen van deelnemers inzichtelijk moeten maken aan sociale partners. De AFM vindt het van belang dat in de lagere regelgeving wordt verduidelijkt dat deze informatie tijdig moet worden verstrekt zodat de informatie ook materieel kan bijdragen aan het besluitvormingsproces. De AFM hecht er daarnaast aan te melden dat het voor de uitvoering van haar toezicht van belang is dat de toezichttaken die aan de AFM worden toebedeeld ten aanzien van het proces van opdrachtaanvaarding ook beboetbaar zijn.

De AFM wil daarnaast benadrukken dat het van belang is dat de afspraken die worden gemaakt tijdens de transitie of in het nieuwe pensioenstelsel robuust zijn en niet zomaar gewijzigd kunnen worden bij tegenvallende resultaten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan wijzigingen in het projectierendement of aan regels over wanneer het verlagen van pensioenuitkeringen ten gevolge van het overbruggingsplan moeten worden doorgevoerd. Het is van belang dat in de lagere regelgeving onduidelijkheden op dit gebied worden weggenomen.

Aandachtspunten bij informatievoorschriften in het nieuwe pensioenstelsel

Informatieverstrekking in scenario's

De Uniforme Rekenmethodiek (URM) krijgt in het wetsvoorstel een belangrijke rol. Voor de communicatie met deelnemers wordt de URM nu al gebruikt om de pessimistische, verwachte en optimistische scenario's in de navigatiemetafoor weer te geven. Deelnemers zullen in het nieuwe pensioenstelsel vaker geconfronteerd worden met informatieverstrekking aan de hand van scenario's. Pensioenfondsen dienen zorg te dragen voor correcte, duidelijke en evenwichtige communicatie aan deelnemers. Het toezicht op de correctheid van deze scenario's in de communicatie aan deelnemers is daarbij essentieel. De AFM gaat ervan uit dat in de lagere regelgeving waarborgen worden opgenomen voor het gebruik van realistische scenariobedragen, en dat in artikel 36 Bupw wordt verduidelijkt dat de AFM toezicht houdt op de correctheid van de getoonde scenariobedragen in de communicatie-uitingen van pensioenuitvoerders. De eventuele beleidsvoornemens uit de evaluatie van de URM kunnen hierbij worden meegenomen. De AFM merkt in dit kader eveneens op dat het van belang is dat voldoende aandacht uitgaat naar de datakwaliteit van pensioenadministraties. Alleen zo kan de deelnemer correct geïnformeerd worden over de hoogte van zijn pensioen in (de transitie naar) het nieuwe pensioenstelsel.

Informatieverstrekking aan fondsorganen

Het verantwoordings- en belanghebbendenorgaan hebben een belangrijke rol bij het adviseren of goedkeuren van het voorgenomen bestuursbesluit met betrekking tot de transitie. In de Memorie is opgenomen dat de bestaande bepalingen voor het VO en BO inzake informatieverstrekking worden uitgebreid door in lagere regelgeving een bepaling voor de transitie op te nemen waarin wordt opgenomen welke informatie ten minste dient te worden verstrekt door het pensioenfonds. Hierbij zijn geen waarborgen opgenomen met betrekking tot de kwaliteit van de informatie. Voor informatie aan deelnemers gelden de

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 9 van 10

eisen uit artikel 48Pw. De informatie moet correct, duidelijk en evenwichtig zijn en dient tijdig te worden verstrekt. Een vergelijkbare bepaling acht de AFM ook van belang voor de informatieverstrekking aan de fondsorganen.

Jaarlijks pensioenoverzicht tijdens overgangperiode

Het is wenselijk om te kijken naar de vormgeving van de standaardinformatie in de transitieperiode. Een voorbeeld is het te versturen jaarlijks pensioenoverzicht (nu het UPO) in de periode na indiening van het transitieplan. Hiervoor lijkt het logisch uit te gaan van reeds genomen besluiten over de toekomstige pensioenregeling in de projecties die worden gedaan ten behoeve van de navigatiemetafoor.

In het geval dat de compensatieperiode over enkele jaren wordt uitgespreid is het daarnaast van belang dat de deelnemer hierover jaarlijks geïnformeerd wordt. De Memorie geeft terecht aan dat het verstandig is dat een deelnemer zich bij baanwisseling laat informeren over de consequenties die zijn of haar overstap heeft voor de compensatie die hij/zij ontvangt. In geval van het gebruik van de eerbiedigende werking wordt het wettelijke verplicht om in het jaarlijkse pensioenoverzicht op te nemen wat de gevolgen van de eerbiedigende werking zijn bij baanwisseling. Parallel hieraan lijkt het de AFM van belang dat deelnemers via het jaarlijkse pensioenoverzicht worden gewezen op de gevolgen voor de compensatie bij baanwisseling voor zolang de compensatieperiode duurt.

Tot slot

Tot slot merkt de AFM op dat bij een zorgvuldige overgang naar het nieuwe stelsel pensioenadviseurs een belangrijke rol spelen. Pensioenadviseurs zullen werkgevers en deelnemers moeten begeleiden en adviseren rond de overgang, en daartoe tijdig geëquipeerd zijn. De Memorie van Toelichting (Memorie) spreekt over de mogelijkheid tot een vroege overstap voor werkgevers bij verzekeraars en PPI's. Dit betekent dat alle noodzakelijke processtappen doorlopen moeten zijn nog voordat de wet in werking is getreden om een vroege overstap op 1 januari 2023 mogelijk te maken. In het licht van een ordentelijke implementatie is bij de voorbereiding van de markt op de wetgeving van belang aandacht te besteden aan de rol van de adviseurs en de vragen die bij deze beroepsgroep leven, zodat zij zich voldoende kunnen voorbereiden op het adviseren van werkgevers- werknemersorganisaties en individuele deelnemers.

Datum 10 september 2021
Ons kenmerk
Pagina 10 van 10

Uiteraard zijn wij graag bereid bovenstaande punten nader toe te lichten en blijven over de nadere uitwerking van het wetsvoorstel en de lagere regelgeving graag met u in gesprek.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

Voorzitter
Bestuur

Bestuurslid
Bestuur